Útisetar í Sosialinum

Fólkatalið stendur í stað, nógv fólk flyta niður og búsetast í Danmark ella aðrastaðni. Hvørjar tankar hava hesi fólk haft í samband við flytingina og tað at búgva í Danmark. Rolf Guttesen hevur fyri Sosialin hevur spurt ymisk fólk um teirra áskoðan.

Í dag: Árni Dalsgaard

Árna Dalsgaard kann sigast at vera 'annan generatións' føroyingur í Danmark. Foreldrini fluttu niður í 1960-unum. Árni er føddur í Hjørring, har pápin gekk á læraraskúla. Í dag býr Árni í Hellerup og er lærari á Aurehøj Gymnasium.

- Vi har ikke tænkt på at flytte til Færøerne. Min kone er halvt spansk og halvt dansk, selv er jeg færøsk, ingen tvivl om det, men opvokset i Danmark. Vi ville nok frygte, at det er et lille samfund. Det er vel cirka som Roskilde kommune eller Køge, sigur Árni Dalsgaard.

Hann heldur lítið um kanningina hjá Norðuratlantsbólkinum.

- Hvis meningen er, at undersøgelsen skal bruges til at få disse færinger hjem igen til »das Vaterland,« så giver associationer til Hitler og Sudetertyskerne. »Heim ins Reich«. Det er vel en blanding af fascisme og populisme, der ligger bag den tankegang.

Ongar ætlanir um at

Vit hava hitt Árna Dalsgaard, sum kann sigast at vera 'annan generatións' føroyingur í Danmark. Foreldrini fluttu niður í 1960-unum. Árni er føddur í Hjørring, har pápin gekk á læraraskúla. Í dag býr Árni í Hellerup og er lærari á Aurehøj Gymnasium. Hvussu sær hetta ættarliðið uppá spurningin?

ÚTISETAR

Rolf Guttesen

– Jeg er cand. mag. i Øst-Europastudier og Kemi. Jeg arbejder som gymnasielærer, men underviser mest i kemi, da russisk sprog, som var en del af studiet, fylder meget lidt i gymnasiet i dag.

Hvordan er din forbindelse til Færøerne i dag?

Den er desværre ikke så god for tiden. Men tidligere var vi mange og lange sommerferier på Færøerne, og det var herligt. Jeg har stadig en mormor på 92 år og en masse fætre, kusiner og anden familie, så det er et stort netværk.

Árni Dalsgaard hevur føroysk foreldur, men hevur ongar ætlanir at flyta til Føroya. Honum dámar lítið kanningar av, hvussu nógvir føroyingar búgva aðrastaðni og tosið um, hvussu man fær hesi heimaftur. - Det giver associationer til Hitler og Sudetertyskerne, Heim ins Reich, sigur hann og kallar tað eina blanding av fasismu og populismu

»Jeg hører meget om, hvordan det går deroppe«

Jeg planlægger at tage derop til sommer, med min kone og to børn. Det bliver første gang i 17 år, jeg kommer der. Og det er jo alt for lang tid siden. Men der har været så meget, flytning, børn. Men jeg hører meget om, hvordan det går deroppe gennem min far og mine mostre

Forstår du færøsk i dag?

Ja, det gør jeg. Men jeg taler det ikke så godt. Forældrene talte altid færøsk sammen og til os, men vi svarede som oftest på dansk. Så det blev en blandet samtale med færøsk denne ene vej og dansk den anden. Jeg kan læse men ikke skrive det. Kigger ofte i en færøsk avis og forstår det meste.

»Jeg boede hos familie i Jónas Broncksgøta og havde job hos en bager«

Har du nogensinde tænkt på at bosætte sig fast deroppe?

Nej, ikke rigtig. Men sidst, jeg var deroppe for 17 år siden, var jeg der halvanden måned, og havde arbejde. Det var igennem Foreningen Norden, Nordjobb. Da var jeg 19-20 År. Jeg boede hos familie i Jónas Broncksgøta og havde job hos en bager. Det var en kort udstationering, kan man sige.

Men nej, vi har ikke tænkt på at flytte til Færøerne. Min kone er halvt spansk og halvt dansk, selv er jeg færøsk, ingen tvivl om det, men opvokset i Danmark. Vi ville nok frygte, at det er et lille samfund. Det er vel cirka som Roskilde kommune eller

Óhugnalig krabbameinstøl

Føroyskar kvinnur eru í størri vanda fyri at fáa krabbamein í lívmóðurhálsinum enn danskar kvinnur, og tær hava eisini verri við at yvirliva sjúkuna. Hetta staðfesta hagtøl, sum nú eru almenn tøk á netinum

HEILSA
Dorit Hansen
dorit@sosialurin.fo

Nú ber til at síggja útgreinað hagtøl um føroyskar krabbameinssjúklingar á internetinum. Á **www.ancr.nu** liggja nú áhugaverd føroysk hagtøl lið um lið við onnur tøl frá øðrum norðurlendskum londum.

Tað er Hans Storm, yvirlækni hjá danska Kræftens Bekæmpelse og umboð hjá norðurlendska NORDCAN verkætlanarbólkinum, sum er í Føroyum og leggur nýggju tølini fram.

- Føroyar er eitt lítið land, og statistiska grundarlagið er minni enn í hinum londunum, men við nýggja databasanum ber til at fáa miðaltøl fyri fleiri ár, og hetta gevur eitt vísindaligt trygt grundarlag, greiðir Hans Storm frá.

Føroysku tølini ganga heilt aftur til 1960, men søguligu tølini eru ikki eins trygg og tølini frá 1990 og frameftir.

Hvørki screening ella vaccinu

Tølini vísa millum annað, at lívmóðurhálskrabbamein er ein vaksandi trupulleiki í Føroyum, meðan støðan er tann umventa í Danmark. Tað eru eisini fleiri føroyskar kvinnur, sum doyggja av sjúkuni enn danskar.

- Í Danmark hevur man innført screening, sum loftar trupulleikanum tíðliga, og tí eru sjúkan í minking í Danmark, men sum hagtølini vísa, so er støðan tíverri ikki tann sama í Føroyum, sigur Hans Storm.

- Danska fólkatingið hevur eisini fyri stuttum viðtikið at danskar gentur millum 12 og 15 ár skulu fáa ein gratis vaccinu ímóti einum virusið, sum økir um vandan fyri lívmóðurhálskrabbameini. Føroyar hava ikki tikið støðu til hetta mál, staðfestir danski yvirlæknin.

Sí talvu, sum vísir tølini fyri lívmóðurhálskrabba í Føroyum og Danmark

Gransking og betri viðgerð

Sambært Hans Storm er størsti fyrimunurin við at